

Nr 2.

Memorial med överlämnande av fullmäktiges i riksgäldskontoret till innevarande riksdag avgivna, till bankoutskottet avlämnade berättelse.

Bankoutskottet, som vid sitt första sammanträde denna dag emottagit den av fullmäktige i riksgäldskontoret, jämlikt § 51 av det för nämnda verk gällande reglementet, till riksdagen avgivna berättelsen angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning under den tid, som förflutit sedan fullmäktiges berättelse till 1951 års riksdag avgavs, får härmed enligt gällande instruktion till riksdagen överlämna samma berättelse.

Stockholm den 16 januari 1952.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sundvik, Fahlander, Mogård, Werner, De Geer och Johannesson;

från andra kammaren: herrar Severin, Fröderberg, Nilsson i Landskrona, Persson i Norrby, Schmidt, Sköldin, Gavelin och Edström.

Fullmäktiges i riksgäldskontoret berättelse till riksdagen.

Fullmäktige i riksgäldskontoret få härmed jämlikt § 51 av det för verker gällande reglementet avgiva berättelse om riksgäldskontorets ställning och förvaltning under den tid, som förflutit sedan fullmäktiges berättelse till 1951 års riksdag avgavs.

Härvid vilja fullmäktige erinra om att riksgäldskontoret för varje budgetperiod utger en årsbok, vari utförligare redogörelser lämnas för inträffade förändringar i riksgäldskontorets ställning och för de förvaltningsåtgärder, som av fullmäktige vidtagits inom riksgäldskontorets olika verksamhetsområden. Den under oktober 1951 utkomna årsboken för budgetåret 1950/51 innehåller text- och tabellmaterial till belysande av riksgäldskontorets verksamhet, varvid jämväl lämnats vissa uppgifter för tiden efter budgetårets utgång. Fullmäktige anse sig därför kunna, vad beträffar nämnda period, hänvisa till årsboken och inskränka sig sålunda här nedan till att allenast lämna en kompletterande översikt över riksgäldskontorets rörelse under senare halvåret 1951.

I avseende härå vilja fullmäktige hänvisa till det såsom bilaga till denna berättelse fogade sammandraget av riksgäldskontorets tillgångar och skulder, vilket utvisar riksgäldskontorets ställning vid slutet av år 1951 och de förändringar, som inträtt under senare halvåret 1951 å de viktigaste kontona i kontorets huvudbok.

Riksgäldskontorets utgifter under halvåret framgå i sammandrag av följande sammanställning, som jämväl utvisar, hur utgifterna blivit finansierade (netto i milj. kr.).

	Utgifter	Inkomster
Kassaförstärkningar till statskontoret.....	—	50
Kapitalbudgeten	324	—
Rörliga krediter.....	105	—
Prisutjämningsavgifter vid export av vissa trävaror (brutto) ..	534	462
Övriga konton.....	—	28
	963	540
Upplåning.....	—	402
Kassaminskning.....	—	21
Summa	963	963

I anslutning till ovanstående sammanställning meddelas i det följande mera detaljerade uppgifter rörande vissa av däri upptagna poster.

Kassaförstärkning till statskontoret. Riksgäldskontorets fordran hos statskontoret för lämnad kassaförstärkning utgjorde den 1 juli 1951 4 700 milj. kr. Den 31 december 1951 hade statskontorets ifrågavarande skuld till riksgäldskontoret minskat med 50 milj. kr samt utgjorde sålunda 4 650 milj. kr., vilket i jämförelse med motsvarande tidpunkt närmast föregående år innebar en minskning med 550 milj. kr.

Kapitalbudgeten. Riksgäldskontorets nettoutgifter respektive nettoinkomster på investeringsbemyndigandena för de olika kapitalfonderna under andra halvåret 1951 redovisas här nedan.

Nettoutgifter:	Milj. kr.	
Telegrafverkets fond	31·4	
Statens järnvägars fond.....	13·6	
Statens vattenfallsverks fond.....	67·2	
Domänverkets fond	0·3	
Luftfartsfonden	2·3	
Statens allmänna fastighetsfond.....	4·4	
Försvarets fonder	7·4	
Statens utlåningsfonder	70·7	
Fonden för statens aktier	60·0	
Fonden för förlag till statsverket.....	27·6	
Fonden för kreditgivning till utlandet	51·1	
Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond.....	5·8	341·8
Nettoinkomster:		
Fonden för låneunderstöd.....	2·5	
Diverse kapitalfonder	0·1	
Fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster.....	15·0	17·6
	Netto	324·2

Nettoutgifterna till statens utlåningsfonder utgöras av nyinvesteringar å 129,4 milj. kr., varav 127,5 milj. kr. till lånefonden för bostadsbyggande, efter avdrag av återbetalningar å 58,7 milj. kr. från fonder under avveckling, främst lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer 46,9 milj. kr. och egnahemslånefonden med 8,3 milj. kr. Det under fonden för statens aktier redovisade beloppet å 60 milj. kr. avser aktieteckning i Norrbottens järnverk AB (se även sid. 11).

Å fonden för kreditgivning till utlandet ha redovisats följande utgifter och inkomster:

U t g i f t e r	Milj. kr.	
Utbetalningar till		
Sovjetunionen	60·0	
Finland (exportkreditgarantier)	0·3	60·3
I n k o m s t e r		
Amorteringar å krediter till		
Polen	6·5	
Etiopien	2·7	9·2
	Netto	51·1

Rörliga krediter. I följande sammanställning lämnas en redogörelse under andra halvåret 1951 för av riksgäldskontoret för vissa myndigheter jämlikt riksdagens beslut öppnade rörliga krediter.

Myndighet	Medgiven högsta kredit	Utestående belopp den 30 juni 1951	2:a halvåret 1951		Utestående belopp den 31 dec. 1951
			Utbetalda belopp	Återbetalda belopp	
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
Telegrafstyrelsen	35·00	16·00	43·00	25·00	34·00
Järnvägsstyrelsen	50·00	—	—	—	—
Vattenfallsstyrelsen	45·00	29·00	15·00	4·00	40·00
Domänstyrelsen	50·00	41·50	—	41·50	—
Luftfartsstyrelsen	3·00	—	—	—	—
Statens reproduktionsanstalt	0·45	0·38	0·07	—	0·45
Försvarets fabriksstyrelse	15·00	6·50	—	3·00	3·50
Svenska tobaksmonopolet	10·00	—	—	—	—
Riksnämnden för ekonomisk försvars- beredskap	390·00	180·00	120·00	—	300·00
Summa	598·45	273·38	178·07	73·50	377·95

Prisutjämningsavgifter. Enligt riksdagens beslut skola sådana prisutjämningsavgifter, som enligt Kungl. kungörelser den 3 november 1950 och den 15 december 1950 skola erläggas vid export av vissa trävaror m. m. steriliseras genom återköp av statliga värdepapper från riksbanken.

Under tiden 28 februari—29 september 1951 inflöto till riksgäldskontoret 237,97 milj. kr. i prisutjämningsavgifter. Dessa avgifter ha uppsamlats å riksgäldskontorets checkräkning i riksbanken och samtidigt redovisats å särskilt skuldkonto vid sidan av statsskulden.

Sedan samråd i ärendet ägt rum med riksbanken, ha jämlikt fullmäktiges beslut för de influtna prisutjämningsavgifterna den 29 september från riksbanken återköpts *dels* nom. 100 milj. kr. obligationer av 1945 års 3 % statslån av den 1 juli, *dels* nom. 100 milj. kr. obligationer av 1945 års 3 % statslån av den 1 november, *dels ock* nom. 40 milj. kr. obligationer av 1944 års statslån av den 15 december. Köpen ha avräknats efter kurser, motsvarande för varje lån medeltalet mellan pari och den noterade köpkursen den 29 september eller för de båda förutnämnda lånen 97 $\frac{1}{8}$ % och för sistnämnda lån 100 %. Inköpsbeloppet utgjorde alltså 234 250 000 kr., varför vid köpet uppkommit en kursvinst å 5 750 000 kr. De från riksbanken återköpta obligationerna ha makulerats och statsskulden nedskrivits å resp. lån med de nominella beloppen, sammanlagt 240 000 000 kr. I samband härmed har inköpssumman 234 250 000 kr. överförts till fonderad statsskuld. Förenämnda kursvinst 5 750 000 kr., har tillgodoförts statsverket över riksgäldsfondens stat. Upplupna räntor per den 29 september ha utbetalats till riksbanken från resp. ränteanslag.

Under tiden 1 oktober—31 december inflöto till riksgäldskontoret 308,68 milj. kr. i prisutjämningsavgifter. Till förfogande för steriliseringsköp från riksbanken av statspapper stod den 31 december 1951 nämnda belopp 308,68 milj. kr., jämte ett från septembertransaktionen kvarstående belopp å 3,72

milj. kr. eller sålunda tillhoppa 312,4 milj. kr. Efter samråd i ärendet med riksbanken har jämlikt fullmäktiges beslut av förenämnda belopp 300 milj. kr. tagits i anspråk för inlösen av den 31 december 1951 till betalning förfallna skattkamarväxlar. Återstående prisutjämningsavgifter, 12,4 milj. kr. skola behållas av riksgäldskontoret för skatteredovisning till statsverket eller i den mån de icke helt behöva disponeras härför, för sterilisering vid utgången av första kvartalet 1952. Ovannämnda belopp 300 milj. kr. har överförts till fonderad statsskuld.

Ifrågavarande prisutjämningsavgifter å tillhoppa 534 250 000 kr. skola inneslå i riksgäldskontoret såsom ett räntefritt lån tillsvidare, dock längst till januari 1958, efter vilken tidpunkt de skola av riksgäldskontoret återbäras med en femtedel årligen till och med år 1962.

Riksgäldskontorets upplåning under andra halvåret 1951.

Fonderad upplåning.

Av nedanstående sammanställning framgår förändringarna i statsskuldens sammansättning under andra halvåret 1951.

	^{30/6} 1951 Milj. kr.	^{31/12} 1951 Milj. kr.	Förändring Milj. kr.
<i>Fonderad statsskuld</i>			
Räntelöpande obligationslån	5 836	5 322	— 514
Premieobligationslån.....	1 485	1 519	+ 34
Sparobligationer och rikskonton	132	125	— 7
Inlåning från sparbanker	94	94	—
Statsskuldförbindelser	376	326	— 50
Marshall-lånet.....	106	106	—
Prisutjämningsavgifter vid export av trävaror m. m....	—	534	+ 534
Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m.....	933	974	+ 41
Övriga lån	38	37	— 1
Summa fonderad statsskuld	8 999	9 937	+ 37
<i>Tillfällig statsskuld</i>			
Skattkamarväxlar	2 865	2 932	+ 67
Postgirokontoret.....	85	360	+ 275
Träindustriens konjunkturutjämningsfonder	176	180	+ 4
Övriga lån	295	313	+ 18
Summa tillfällig statsskuld	3 421	3 785	+ 364
Summa statsskuld	12 421	12 823	+ 402

1941 års försvarslån (andra försvarslånet). Konverteringen av detta lån å 560 141 900 kr. gav följande resultat. Mot obligationer av 1951 års 3½ % statslån av den 15 juni konverterades ett belopp av 258 419 000 kr. och mot obligationer av 1951 års premieobligationslån ett belopp av 34 588 450 kr., motsvarande 52,3 % (46,1 + 6,2) av lånet. Vidare konverterades ett belopp av 138 250 000 kr. mot skattkamarväxlar, motsvarande 24,7 % av lånet. Totalt konverterades sålunda obligationer av andra försvarslånet till ett belopp av 431 257 450 kr. utgörande 77 % av lånet. Av det icke konverterade beloppet, 128 884 450 kr., hade den 31 december inlösts obligationer till ett belopp av 118 946 400 kr.

1951 års premieobligationslån. Den 31 december 1951 hade sålts och konverterats obligationer av lånet för sammanlagt 94,4 milj. kr., varför å lånet återstod att placera ett belopp å 55,6 milj. kr.

Av lånet har ett belopp av sammanlagt 15 milj. kr. övertagits av riksgäldskontorets kommissionärer för försäljning till allmänheten företrädesvis mot avbetalning. Vid årsskiftet redovisades en fordran hos kommissionärerna å 11,1 milj. kr.

1951 års 3½ % statslån av den 15 juni. Lånet har uppförts till notering å fondbörsen från och med den 1 december 1951.

Sparobligationer. Den 8 februari 1951 beslöto fullmäktige, att icke inlösta sparobligationer av tredje emissionen skulle på förfallodagen överföras till en ny emission. Den emission, som i samband därmed upplades, femte emissionen, skulle vara avsedd endast för konvertering och icke för försäljning. Försäljning skulle allt fortfarande tillsvidare ske av fjärde emissionen.

Femte emissionen har en löptid av 6½ år, under vilken tid obligationsbeloppen stiga i värde med 25 %. Värdestegringen sker halvårsvis med belopp, motsvarande ett halvt års ränta å 3 %, och vid löptidens slut tillägges en extra bonus, varigenom genomsnittsförräntningen för hela 6½-årsperioden uppgår till 3½ % för år.

Från och med den 1 januari 1952 förfalla successivt till inlösen de till fjärde emissionen hörande sparobligationerna (försålda ävensom från första och andra emissionerna överförda obligationer). Den 1 januari förfaller sålunda ett belopp av 1,5 milj. kr. och den 1 april 1952 4,6 milj. kr. till inlösen. Det sammanlagda utelöpande beloppet för fjärde emissionen uppgår till omkring 75 milj. kr.

Den 15 november beslöto fullmäktige, att tillsvidare förfallande sparobligationer av fjärde emissionen, vilka med undantag för den lägsta valören å 10 kr., ha slutvärden, som äro lika stora som begynnelsevärdena för femte emissionens obligationer, skola å förfallodagen, därest de icke då inlösas, överföras till femte emissionen. Överföringen skall liksom tidigare varit fallet ske automatiskt utan något utbyte av obligationer och utan att någon som helst åtgärd erfordras från obligationsägarnas sida. Den lägsta valören (inköpspris 10 kr.) av de sparobligationer, som tidigare överförts från första och andra emissionerna till fjärde emissionen, förfaller nu med ett belopp av 15 kr. Då emellertid begynnelsevärdena för lägsta valören av femte emissionen utgör 12 kr., måste värdestegringsskalan för denna 15-kronorsvalör fastställas i relation till övriga valörer. 15-kronorsvalören får då i femte emissionen ett slutvärde av kr. 18: 75.

Vid utgången av budgetåret 1950/51 hade såsom statsskuld för utelöpande sparobligationer bokförts ett belopp av kr. 106 857 982: 28, motsvarande skillnaden mellan till riksgäldskontoret hittills redovisade försålda och sedermera inlösta obligationer. Den 31 december 1951 hade statsskulden för utelöpande sparobligationer nedgått till kr. 100 956 237: 64.

Rikskonto. Behållningen å rikskonto, som vid budgetårets början utgjorde kr. 24 726 238: 71 hade vid årsskiftet 1951/52 nedgått till kr. 24 318 215: 35.

Statsskuldförbindelser. Den 31 augusti 1951 inlöstes av pensionsstyrelsen innehavda 15-åriga 3,1 % statsskuldförbindelser å sammanlagt 3 250 000 kr. Vidare inlöstes den 1 oktober 10-åriga 4 % statsskuldförbindelser till ett sammanlagt belopp av 43 600 000 kr. Ifrågavarande statsskuldförbindelser hade emitterats i samband med andra försvarslånet år 1941 och innehades å förfallodagen den 1 oktober till största delen, 27 550 000 kr., av affärsbankerna. Återstående förbindelser voro placerade hos försäkringsbolag, riksförsäkringsanstalten och postsparbanken (resp. 10 050 000 kr., 5 milj. kr. och 1 milj. kr.). Slutligen inlöstes den 22 oktober av postsparbanken innehavda 15-åriga 2,7 % statsskuldförbindelser å tillhopa 2 500 000 kr. Sammanlagt minskades alltså statsskuldförbindelserna med 49 350 000 kr.

Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m. Den 10 december överlämnade *postgirokontoret* till riksgäldskontoret för förvaltning mot en ränta av 3,1 % för år dels 20 milj. kr. att återbetalas den 31 december 1960 dels ock 30 milj. kr. att återbetalas den 15 mars 1961.

Statsförvärv av vissa aktier i Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag. Sedan 1951 års riksdag beslutat om statsförvärv av vissa aktier i Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag samt Kungl. Maj:t godkänt en av järnvägsstyrelsen den 12 mars 1951 med aktiebolaget Svenska handelsbanken träffad överenskomelse angående statsförvärv av aktiemajoriteten i järnvägsbolaget, har riksgäldskontoret i anslutning härtill den 1 juli 1951 utfärdat en skuldförbindelse till aktiebolaget Svenska handelsbanken eller order å 1 250 000 kr. Skuldförbindelsen löper med en ränta av 3 % och förfaller till återbetalning den 1 juli 1961.

Tillfällig upplåning.

Skattkamarväxlar. Riksgäldskontorets totala skuld mot skattkamarväxlar utgjorde den 1 juli 1951 2 865 milj. kr. Av dessa växlar förföllo växlar å sammanlagt 540 milj. kr. till betalning den 11 juli. Härav omsattes växlar till ett belopp av 234,5 milj. kr. mot nya växlar, vilka övertogs av affärsbankerna, därav 184,5 milj. kr. per den 11 december 1951 mot ett diskonto av 2,2 % och 50 milj. kr. per den 11 december 1952 mot ett diskonto av 2,5 %. Det återstående beloppet, 305,5 milj. kr., omsattes mot nya växlar per 11 december 1951, som övertogs av riksbanken mot ett diskonto av 2,2 %.

Den 23 augusti emitterades efter anbudsförfarande växlar till ett belopp av 343 milj. kr., varav 25 milj. kr. förfallande den 12 november 1951 och 318 milj. kr. den 11 januari 1952. Samtliga dessa växlar övertogs av affärsbankerna till ett diskonto av i förra fallet 2 % och i senare fallet 2,2 %.

Den 5 september förföllo skattkammarväxlar å 150 milj. kr. till betalning. Härav omsattes 46 milj. kr. mot nya växlar i affärsbankerna och 104 milj. kr. mot nya växlar i riksbanken. De nya växlar, å vilka diskontot utgjorde 2,2 %, förfalla till inlösen den 11 februari 1952. — Växlar per den 11 september å 375 milj. kr. omsattes på förfallodagen mot nya växlar, av vilka 325 milj. kr. förfalla till betalning den 11 februari 1952 och 50 milj. kr. den 11 december samma år. Diskontot utgjorde för förstnämnda växlar 2,2 % och för växlar per den 11 december 1952 2,4 %. Samtliga växlar ha övertagits av riksbanken med undantag för 39 milj. kr. av de kortare växlar, som försålts till affärsbanker.

Av riksbanken innehavda skattkammarväxlar å sammanlagt 1 300 milj. kr. förföllo till betalning den 30 september. Dessa växlar omsattes mot nya växlar i riksbanken å samma belopp och mot en löptid av tre månader eller per den 31 december 1951. Diskonto erlades efter 2 % för år. — Den 12 november förföllo till betalning skattkammarväxlar å 325 milj. kr., vilka omsatts mot nya växlar, av vilka affärsbankerna övertogo 219,5 milj. kr. och riksbanken återstående 105,5 milj. kr. De nya växlar, för vilka erlagts ett diskonto av 2,2 %, förfalla till betalning den 12 maj 1952.

Den 8 november beslöto fullmäktige att i marknaden åter infordra anbud å skattkammarväxlar till icke fastställt belopp. Efter antagande av angivna anbud emitterades *dels* växlar å 95,4 milj. kr., förfallande den 11 mars 1952, *dels ock* växlar å 55 milj. kr. förfallande den 11 december 1952. Samtliga dessa växlar övertogs av affärsbankerna mot ett diskonto av i förra fallet 2,1 % och i senare fallet 2,4 %.

Den 11 december förföllo till betalning skattkammarväxlar till ett belopp av 514,25 milj. kr. Av dessa växlar inlöstes 64,25 milj. kr., medan återstående beloppet, 450 milj. kr., omsattes mot nya växlar, varav 175 milj. kr. per den 11 mars 1952 och 275 milj. kr. per den 12 maj 1952. Diskonto erlades efter respektive 2,0 % och 2,2 %. Av de nya växlar övertogo affärsbankerna m. fl. 80,1 milj. kr., varav 78,1 milj. kr. av växlar per den 12 maj 1952, medan riksbanken övertog återstoden, 369,9 milj. kr.

Den 31 december förföllo slutligen till betalning skattkammarväxlar till ett belopp av 1 300 milj. kr., vilka växlar samtliga innehades av riksbanken. Av dessa växlar inlöstes på förfallodagen 500 milj. kr., därav 300 milj. kr. medelst anlitande av till riksgäldskontoret inbetalda prisutjämningsavgifter, medan återstående beloppet, 800 milj. kr. omsattes mot nya växlar per den 31 mars 1952, som övertogs av riksbanken mot ett diskonto av 2 %.

Vid årsskiftet utgjorde riksgäldskontorets totala upplåning mot skattkammarväxlar 2 932 milj. kr.

Ytterligare må nämnas, att riksgäldskontoret för att tillgodose affärsbankernas efterfrågan på skattkammarväxlar med för affärsbankerna lämpliga förfallotider vid sju olika tillfällen under senare halvåret 1951 tillhandahållit riksbanken växlar å sammanlagt 600 milj. kr. i utbyte mot växlar å samma belopp men med andra förfallotider.

Här nedan lämnas en sammanställning av skattkammarväxlrörelsen för varje månad under andra halvåret 1951, varvid även medtagits rörelsen å riksgäldskontorets checkräkning.

Vid slutet av		Ute- löpande växlar	För- ändring under måna- den	D ä r a v			För- ändring under måna- den	Behålln. å riks- gälds- kon- tores check- räkning ¹	För- ändring under måna- den
				hos riks- banken	För- ändring under måna- den	hos affärs- banker m. fl.			
miljoner kronor									
juni 1951	2 865	—	2 301	—	564	—	0	—
juli	»	3 003	² + 138	2 079	— 222	924	+ 360	89	+ 89
augusti	»	3 346	+ 343	2 005	— 74	1 341	+ 417	46	— 43
september	»	3 346	—	2 166	+ 161	1 180	— 161	332	+ 286
oktober	»	3 346	—	1 872	— 294	1 474	+ 294	53	— 279
november	»	3 497	+ 151	1 950	+ 78	1 547	+ 73	238	+ 185
december	»	2 932	³ — 565	1 643	— 307	1 289	— 258	51	— 187
Summa			+ 67		— 658		+ 725		+ 51

Såsom framgår av tabellen ökade under senare halvåret 1951 affärsbankerna m. fl. sitt innehav av växlar med 725 milj. kr., medan riksbankens innehav av skattkammarväxlar minskades med 658 milj. kr.

I sist nämnda belopp ingår de 300 milj. kr., som den 31 december disponerats för sterilisering av influtna prisutjämningsavgifter. Till följd härav begränsades riksgäldskontorets nettoskuldökning mot skattkammarväxlar till 67 milj. kr.

Viss tillfällig upplåning i riksbanken. För täckande av riksgäldskontorets medelsbehov upptogs den 21 augusti ett tillfälligt lån i riksbanken å 100 milj. kr. mot en skattkammarväxel å samma belopp. Lånet återbetalades den 23 i samma månad.

Inlåning från postsparbanken. Vid ingången av budgetåret 1951/52 utgjorde postsparbankens tillgodohavande i riksgäldskontoret 20 milj. kr förräntade efter 2,3 % och förfallande med 10 milj. kr. den 15 februari 1952 och 10 milj. kr. den 15 december 1952. Den 14 augusti 1951 inbetalade postsparbanken till riksgäldskontoret 25 milj. kr. att återbetalas vid anfordran, räntefot 0,5 %. Efter framställning av postsparbanken ha fullmäktige medgivit, att ifrågavarande avistamedel å 25 milj. kr. den 20 december 1951 finge överföras till en deposition på 3 månader mot en ränta av 1,9 % för år.

Postgirokontorets konto hos riksgäldskontoret för avistamedel hade under senare halvåret 1951, liksom fallet varit under förra halvåret, en betydande omsättning, vilket sammanhänger med betalningsrutinen vid skattelikviderna. Behållningen å nämnda konto, som den 1 juli 1951 uppgick till 85 milj.

¹ Exklusive influtna prisutjämningsavgifter vid export av trävaror m. m.

² Konverterat mot andra försvarslånet (se s. 5).

³ Härav ha 300 milj. kr. disponerats av influtna prisutjämningsavgifter.

kr., ökades sålunda under senare halvåret 1951 med insättningar å sammanlagt 2 115 milj. kr. men minskades å andra sidan dels genom uttag å 1 890 milj. kr. dels ock genom överföring av ett belopp av 50 milj. kr. till deposition å 3 månader per 20 mars 1952 mot en ränta av 1,9 %. På samma villkor som sistnämnda deposition överlämnade postgirokontoret den 20 december 1951 50 milj. kr. Den 31 december 1951 hade postgirokontoret å tillfällig räkning hos riksgäldskontoret inestående 360 milj. kr., varav 260 milj. kr. avistamedel. Räntesatsen för avistamedlen under ifrågavarande halvår utgjorde 0,5 %.

Exportkreditfondens tillgodohavande i riksgäldskontoret uppgick den 1 juli 1951 till kr. 11 873 952: 70, varav ett belopp av 1 milj. kr. var placerat med en uppsägningstid av 45 dagar och återstoden, kr. 10 873 952: 70, bundits med ett års uppsägning. Räntefoten utgjorde respektive 1 % och 2 %. Vid fem olika tillfällen under andra halvåret 1951 insatte exportkreditnämnden på sistnämnda villkor (ett års uppsägning och 2 % ränta) sammanlagt kr. 526 047: 30.

Flyktkapitalbyrån hade den 1 juli 1951 ett belopp av kr. 12 581 661: 33 inestående i riksgäldskontoret. Härav förföll ett belopp av 12 milj. kr. till återbetalning den 1 juli 1951, medan återstoden kr. 581 661: 33, skulle återbetalas vid anfordran. Räntefoten utgjorde resp. 2 % och 1,6 %. Sedan till flyktkapitalbyrån av ifrågavarande depositioner under juli återbetalats ett belopp av kr. 8 176 041: 68 återstodo kr. 4 405 619: 65, vilket belopp jämte upplupna räntor kr. 152 184: 15 eller tillsammans kr. 4 557 803: 80 enligt fullmäktiges beslut den 28 juni 1951 överfördes till en ny 2 % deposition per 31 december 1951. Härav återbetalades under september ett mindre belopp å kr. 17 504: 99. Återstoden kr. 4 540 298: 81 jämte upplupna räntor per 31 december 1951, kr. 45 644: 82, har enligt fullmäktiges beslut den 20 december 1951 förlängts per 1 juli 1952 efter 2,2 %.

Lån hos träindustriens konjunkturutjämningsfonder.

Under tiden 1/7—31/12 1951 har riksgäldskontorets skuld ökats med följande belopp:

Cellulosaindustriens konjunkturutjämningsfond.

1947 års avtal (ränta)	1 244 427: 72	
1948 » » (»)	287 470: 87	1 531 898: 59

Trämasseindustriens konjunkturutjämningsfond

1947 års avtal (ränta)	78 420: 37	
1948 » » (»)	18 750: 20	97 170: 57

Trävaruindustriens konjunkturutjämningsfond

1947 års avtal (ränta)	528 716: 77	
1948 » » (»)	587 821: 24	
1949 » » (»)	381 758: 06	
1950 » » (»)	214 289: 54	1 712 585: 61

De mindre sågverkens konjunkturutjämningsfond

1947 års avtal (ränta)	117 468: 38	
1948 » » (»)	152 198: 13	
1949 » » (»)	186 009: 86	
1950 » » (»)	153 125: 60	608 801: 97
		Summa kr. 3 950 456: 74

Under samma tid ha följande fondmedel återbetalats.

Trävaruindustriens konjunkturutjämningsfond

1947 års avtal	4 453: 40
1948 » »	3 927: —
1949 » »	3 457: 10
Summa kr.	11 837: 50

Norrbottnens järnverk. Enligt beslut av 1941, 1946, 1947 och 1951 års riksdagar skall staten genom riksgäldskontoret ställa garanti i mån av behov för lån åt Norrbottens järnverk aktiebolag å sammanlagt högst 151 milj. kr. (3 + 73 + 25 + 50). De av riksgäldskontoret med stöd av ovannämnda riksdagsbeslut tecknade garantibeloppen uppgingo den 1 juli 1951 till 121 milj. kr. Efter framställning av bolaget har riksgäldskontoret under december tecknat garanti för uppsägningslån åt bolaget i riksbanken till ett belopp av 30 milj. kr. Det garanterade beloppet avser garanti för av bolaget i riksbanken upptagna lån och fördelar sig med 6 milj. kr. på förlagslån, med 135 milj. kr. på uppsägningslån och med 10 milj. kr. på kredit i checkräkning.

I enlighet med beslut av 1951 års riksdag om ökning av *Svenska bostadskreditkassans* grundfond med 10 milj. kr. ha fullmäktige utfärdat och tillställt bostadskreditkassan en riksgäldskontorets förbindelse att såsom grundfond för Svenska bostadskreditkassan till kassan vid anfordran överlämna svenska statens $4\frac{1}{2}$ % obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, å nominellt 45 milj. kr. med rätt för kassan att förfoga över dessa obligationer enligt bestämmelserna i kungl. förordningen den 3 augusti 1929 om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar. En tidigare motsvarande grundfondsförbindelse å 35 milj. kr. har härvid återställts till riksgäldskontoret.

Lönsparandet. Den 7 mars 1951 verkställdes den första vinstutlottningen å lönsparandet i enlighet med av fullmäktige fastställda bestämmelser. Därvid utlottades — jämlikt beslut av 1950 års riksdag (bankoutskottets utl. nr 11) — ett sammanlagt vinstbelopp av 83 000 kr., motsvarande 3 kr. för varje till lönsparandet vid utgången av år 1950 ansluten sparare (27 670 st.). Vinstbeloppet fördelades å 1 078 st. vinster, varav en högsta vinst å 10 000 kr. Lägsta vinstbeloppet utgjorde 50 kr.

Antalet lönspare har under år 1951 ökats med omkring 13 000 och utgjorde ca 41 000 vid årets slut. Insättningar på lönsparkonton under samma år beräknas ha uppgått till över 10 milj. kr. Enligt riksdagens beslut skall vinstsumman vid den vinstutlottning å lönsparandet, som kom-

mer att anordnas under år 1952, utgöra 1 % av insättningarna under år 1951.

Frågan om livförsäkringsrörelsens samordning med lönsparandet berördes av 1951 års riksdags bankoutskott (utl. nr 32, punkt 24:o), som framhöll angelägenheten av att en dylik samordning komme till stånd, innebärande att livförsäkringspremier på ett eller annat sätt skulle få inräknas i lönsparandet. Denna fråga framfördes ursprungligen från livförsäkringshåll, främst med anledning av de farhågor, som vid lönsparandets införande gjorde sig gällande, att denna nya sparform skulle komma att förorsaka ett allvarligt avbräck i livförsäkringsanskaffningen bland den förvärvsarbetande ungdomen. Spörsmålet har varit föremål för särskild utredning, varvid det konstaterats, att väsentliga tekniska svårigheter föreligga vid en anknytning av livförsäkringsverksamheten till lönsparandet, främst på grund av det ökade merarbete för arbetsgivarna, som en sådan anslutning skulle föra med sig. Emellertid pågå för närvarande underhandlingar i ärendet mellan representanter för livförsäkringsrörelsen och svenska arbetsgivarföreningen. Under sådana förhållanden och med hänsyn till den relativt ringa omfattning, som lönsparandet hittills uppnått, ha fullmäktige vid sammankomsten den 20 september 1951 icke funnit någon fullmäktiges åtgärd i ärendet för närvarande påkallad. Ärendet kommer att återupptagas, om och när förhållandena så påkalla.

Snabbare publicering av riksdagens protokoll. Den av fullmäktige i februari 1951 tillsatta kommittén för ytterligare utredning av frågan om en snabbare publicering av kamrarnas protokoll avgav under oktober månad till fullmäktige sitt betänkande med förslag i ämnet. Sedan fullmäktige den 18 i sistnämnda månad överlämnat betänkandet jämte eget yttrande till riksdagens bankoutskott, har ärendet vid 1951 års höstsession behandlats av sammansatt konstitutions- och bankoutskott samt av kamrarna. Riksdagen har därvid jämlikt utskottets hemställan uppdragit åt fullmäktige att vidtaga erforderliga försöksanordningar för utgivning under 1952 års riksdag av tryckta debattprotokoll. Fullmäktige ha vidtagit vissa åtgärder i överensstämmelse härmed.

Stockholm den 10 januari 1952.

ANDERS ÖRNE

ARTUR RYBERG

AXEL STRAND

ERIK HAGBERG

GUSTAF NILSSON

WALD. SVENSSON

SIGURD LINDHOLM

STEN WIDLUND

Riksgäldsdirektör

/ Torsten Bjerlöw.

Bilaga.

Sammandrag

av

Riksgäldskontorets balansräkning (i milj. kr.)

Tillgångar

Riksgäldsfonden.

	^{30/6} 1951	^{31/12} 1951	Förändr.	
Uppköpta obligationer m. m.	7·8	7·2	—	0·6
Förskott och utlånta medel	6·5	9·9	+	3·4
Rörliga krediter åt vissa myndigheter	273·4	377·9	+	104·5
Vissa garantimedel	3·7	3·7	—	—
Fordran hos statsverket för vissa anslagsmedel	26·5	—	—	26·5
Fordringar hos ämbetsverk och myndigheter för kapitalmedelsåterbetalningar	21·8	—	—	21·8
Fordran hos riksgäldskontorets kommissionärer för övertagna obligationer av 1951 års pre- mielån	14·5	11·1	—	3·4
Kassaförstärkning åt statskontoret	4 700·0	4 650·0	—	50·0
Postgirokonto nr 1015	0·3	5·3	+	5·0
Checkräkning hos riksbanken	83·6	63·1	—	20·5
Diverse	—	27·7	+	27·7
	5 138·2	5 155·9	+	17·7
Kapitalinvesteringar	9 469·4	9 793·6	+	324·2
Summa	14 607·6	14 949·5	+	341·9

Skulder

Riksgäldsfonden.

Fonderad statsskuld	8 999·2	9 037·3	+	38·1
Tillfällig statsskuld	3 421·4	3 785·3	+	363·9
	12 420·6	12 822·6	+	402·0
Förfallna obligationer	0·2	14·0	+	13·8
Förfallna kuponger m. m.	14·9	18·1	+	3·2
Icke disponerade medel tillhöriga vissa fonder	8·6	18·6	+	10·0
Prisutjämningsavgifter vid export av trävaror m. m.	83·7	12·4	—	71·3
Oreglerade anslagsmedel	15·6	—	—	15·6
	12 543·8	12 885·7	+	341·9
Tillgångar över skulder ¹	2 063·8	2 063·8	—	—
Summa	14 607·6	14 949·5	+	341·9

¹ Motsvarar den del av statens kapitalinvesteringar, som finansierats av andra medel än låne-medel.